Цана асобнага нумару 20 грошаў.

Opłatę oсztową uiszczono ryczałtem.

НАША ПРАЦА

Выходзіць два разы у тыдзень.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6 (Wileńska 12. m. 6) Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрэса 30 гр.

Нaпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пэтыту ў 1 шпальту.

№ 4 Вільня, Аўторак 11-га кастрычніка 1927 г. Год I

На ратунак ахвярам стыхійнай катастрофы.

Браты Беларусы! Улетку гэтага году цэлая чарга ўраганаў пранеслася над часткай шматпакутнай нашай Бацькаўшчыны. Сіла гэтых ураганаў была такая вялікая, што шмат дзе зьнішчыла пасевы, зьніштожыла многа сялянскага дабра. Былі навет ахвяры ў людзях.

Цяпер надыходзе зіма, і нешчасьлівыя ахвяры стыхійных катастрофаў стаяць перад страшаком галоднае сьмерці.

Браты Беларусы! Нешчасьлівыя ахвяры разбушаваўшыхся сілаў прыроды спадзяюцца і чакаюць ад нас дапамогі. Яны вераць, што мы ўягім сабе іх няшчасьце і выпаўнім перад імі свой грамадзкі абавязак, яны вераць, што справу іх мы прымем да сэрца і перад абліччам голаду дружна падтрымаем іх сваімі пасільнымі ахвярамі.

Браты Беларусы! Беларускі Камітэт помачы ахвярам стыхійных няшчасьцяў кліча Вас да пасільнай самаахвярнасьці. „З міру па нітцы—голаму сарочка“ — хай будзе нашым лёзунгам.

Вы ўжо сабралі з поля, дык хай-жа частка вашай цяжкай працы будзе ахвяравана на нешчасьлівых нашых братоў. Зьбірайце па ўсіх кутках нашай Бацькаўшчыны ахвяры і прысылайце ў Камітэт, які вашыя ахвяры будзе накіроўваць на месцы катастрофаў. Зьбірайце ўсё, што можа даць наша старонка. Рэчы і прадукты пераводзьце на грошы.

Хай кожная вёска, мястэчка, ці хутар з'арганізуе збор ахвяр, які перасылайце скарбніку К-ту грам. І. Біндзюку (Вільня, Віленская 8, кв. 3).

За інфармацыямі зварачайцеся да сэкрэтара грам. Ул. Павалковіча (Вільня, вул. Сьв.-Ганны 2—3).

Беларускі Камітэт Помачы Ахвярам Стыхійных Няшчасьцяў.

По загаду Камісара Ураду на м. Вільню паліцыя сканфіскавала № 3 „Нашае Працы“ з 8-га кастрычніка за наступныя стацьці: І) перадавіцу п. н. Асаблівая „ўзаемнасьць“—аб польска-літоўскім канфлікце; 2) стацьцю: Мэтаморфозы (Перараджэньне нашае вёскі), у якой гаворыцца аб зьмене настрояў у беларускай вёсцы і прабуджэньні грамадзкага пачуцьця; 3) карэспандэнцыю з Амэрыкі п. н. Просьба эмігрантаў—з крытыкай дзеяльнасьці буржуязных беларускіх дзеячоў.

Падаючы гэту вестку да ведама нашых чытачоў, мы ня можам прайсьці моўчкі міма гэтае канфіскацыі. Мы лічым яе абсалютна беспадстаўнай.

Перадусім ніхто ня можа забараняць нам выказаць наш пагляд на істоту польска-літоўскага канфлікту і асудзіць гэты канфлікт з пункту гледжаньня інтарэсаў працоўных масаў і Польшчы і Літвы. Другое—наша заява, што ўхіліць такія канфлікты можа толькі ўлада працоўных, а таксама наш заклік да змаганьня за гэту ўладу—ня маюць у сабе нічога „праступнага“, бо польская Канстытуцыя дапускае такое змаганьне шляхам выбарнае барацьбы і здабыцьця большасьці мандатаў у законадаўчых установах. Ні аб якіх *гвалтоўных* спосабах здабываньня ўлады працоўнымі мы ў нашай стацьці не гаварылі.

Што-ж датычыць нарысаваных намі ў ст. „Мэтаморфозы“ настрояў у беларускай вёсцы, якія выявіліся асабліва ў часе апошніх выбараў у самаўрады і ў працы самаўрадаў, а таксама што датычыць карэспандэнцыі з Амэрыкі,—ну, дык тут мы ня бачым ужо абсалютна ніякае падставы да канфіскацыі. Сцьвярджаем, што ўсе паданыя ў гэтых стацьцях факты—бясспрэчна праўдзівыя, ды пераважна ўжо былі падаваны польскай прэсай (інфармацыі аб самаўрадах).

Можам толькі горача пратэставаць проці гэтае канфіскацыі, спадзяючыся, што суд яе мусіць ухіліць з прычыны адсутнасьці праўных падставаў для яе.

Рэдакцыя.

Наш адказ.

Польскі ўрад зрабіў некалькі дробных уступак беларусам і ўкраінцам у школьнай справе.

Наскольні гэтыя ўступы для беларусаў—дробныя, паказуюць лічбы новаадчыняных урадавых беларускіх школ — у адказ на дзесяткі тысяч пададзеных нашым сялянствам школьных дэклярацыяў на родную школу. У Віленскім Школьным Вокрузе іх мае быць сёлета 14, у Палескім (гл. на 3-цяй страніцы гэтага нумару)—ўсяго толькі 5. Дый у гэтых 19-цёх урадавых беларускіх школах, як паказаў прыклад школы ў Старых Габах, бучыць будуць вучыцялі, якім у запраўднай беларускай школе месца быць ня можа!

Праўда, украінцам зроблены больш паважныя ўступкі. На ўкраінскіх землях праводзіца ў жыцьцё загад языковага ўставу з 31 ліпня 1924 году, каб у польскіх гімназіях вучылі-бо і ўкраінскае мовы, а таксама зьліквідованы некалькі польскіх народных школ, дзе існаваньне іх ня мае пад сабой абсалютна ніякае законнае падставы.

Беларускае і ўкраінскае грамадзянства ў свой час, калі ў Сойме праводзіліся языковыя законы для меншасьцяў, выступала вельмі аднадушна і вельмі рашуча *проці* гэтых законаў. Баранілі-ж іх таксама аднадушна і рашуча—ўсе польскія партыі. Але-ж вось цяпер, калі ўрад хоць у маленечкай частцы прабуе тасаваць у жыцьці гэныя законы, дык усе тыя польскія партыі, якія іх тады падтрымлівалі, паднялі страшэнны крык і пратэсты проці „нішчэньня“ ўрадам... польскіх школ на „Крэсах“! Пачаліся мітынгі пратэсту, рэзалюцыі аб зьбіраньні грошы на падтрыманьне „загрожанае“ польскасьці дзяржаўнае школы на „Крэсах“ і т. п.

Ведама, што найбольш крычаць эндэкі, павадыр якіх, Станіслаў Грабскі, якраз сам укладаў языковыя законы, — пэўне-ж, наперад ведаючы, як яны будуць „зьдзейсьнены“. Але вось эндэцкая прэса з трыумфам сцьвярджае, што на „абарону польскасьці на Крэсах“ паўстаюць не яны адны, але і — „дэмакраты“, дый „санатары“. „Газ. Варш. Пор.“ адзначае, што на падмогу эндэкам у гэтай справе ідзе моладзь „дэмакратычная ці санацыйная“, што не адны эндэкі кіруюцца „готэнтоцкай этыкай“....

Гэты пратэст вялізарнай часьці польскага грамадзянства проці правядзеньня ў жыцьцё законаў, якія даюць хоць дробныя правы беларусам і ўкраінцам у галіне асьветы ў роднай мове, зьяўляецца нязвычайна характэрным. Ен паказуе, наскольні глыбака ў псыхіку нашых „валадароў“ пранікла перакананьне, што беларусы й украінцы пад Польшчай мусяць быць спольшчаны за ўсялякую цану. Але пратэст гэты адначасна служыць для нас перасьцярогай, каб не супакоіліся на тым, што ўрад дэкляруе нам даць: бо-ж і проці гэтае драбніцы паўстае — польскае грамадзянства! Дык не супачыць мы павінны, бачучы тую ці іншую ўступку з боку ўлады, але тым больш энэргічна вясьці працу над здабыцьцём роднае асьветы для нашых дзяцей. Калі ў тыя гады мы падавалі школьным уладам на колькінадцаць тысяч дэклярацыяў, дык сёлета мусім падаць колькі дзесяткоў тысяч. Бо толькі такі масавы адказ наш здолее выліць крыху халоднае вады на нецьвярозыя галовы польскіх нацыяналістаў розных кірункаў і адценкаў.

Хто жыў, хто дуж, хай усе бяруцца за работу, хай арганізуюць падачу дэклярацыяў на беларускія ўрадавыя школы ў гэту восень.

Гэта будзе наш найлепшы адказ на распачаты польскім нацыяналізмам новы паход на „Крэсы“.

Польска-літоўскі канфлікт.

Пісьмо польскіх вучыцялёў, арыштаваных у Літве.

Віленскія газэты падаюць тэкст пісьма, атрыманага ў Вільні — ад польскіх вучыцялёў, якія пасаджаны ў канцэнтрацыйныя лагеры літоўскім фашыстаўскім урадам.

Польскія вучыцялі ў Літве зварачаюцца да сваіх братоў у Польшчы — з заклікам аб помачы. Яны пішуць, што іх „душаць, пазбаўляюць грамадзкіх правоў, садзяць у вастрогі—толькі за тое, што яны выкладалі польскім дзецям навуку ў роднай мове“... Пішуць, што літоўскі ўрад сее ненавісьць і зло—замест дабра і згоды...

Падпісаны ліст 28 вучыцялямі.

Віленскія літвіны выказваюць вельмі паважныя сумлівы адносна праўдзівасьці гэтага пісьма...

Пратэст польскіх партыяў у Вільні.

Прадстаўнікі, амаль ня ўсіх польскіх партыяў у Вільні выпусьцілі супольную адозву—проці гвалтаў над польскім школьніцтвам у Літве. У Вільні склікаюць рад мітынгаў пратэстаў.

Ці мы калі бачылі, каб нашы краёвыя польскія палітыкі зрабілі такі крок, калі нешта падобнае тварылася ў нашым краі — „у сябе“ ў адносінах да беларусаў.

Арышты і вобыскі ў літвіноў у Польшчы.

Пасьля адпаведнае падгатоўкі варожага да літвіноў настрою ў віленскай прэсе, урад распачаў рэпрэсіі да польскіх грамадзян літоўскае нацыянальнасьці і да літоўскіх культурна-асьветных устаноў—у адказ на палітыку літоўскага фашыстаўскага ўраду.

Уноч з 4-га на 5-ае кастрычніка ў Вільні і тых паветах, дзе жывуць літвіны, адбыўся рад вобыскаў і арыштаў. У Вільні заарыштаваны: старшыня асьветнага таварыства „Рытас“ кс. Краўяліс, кс. Ракштуліс, кс. Пашкун, кс. Чыбірас, кс. Беляўскі, кс. Карвэйц, Марыя Гірдзель, Альжбета Лукашэвіч, Уршуля Стэфановіч, Лешкевіч, Алекса, Марыя Жукоўская, Вайштунас. На правінцыі: кс. Міхайло ў Колтынянах, кс. Бобія у Прыязьні, кс. Крыштофаніс у Гадуціжках, кс. Корвяліс у Алькеніках, кс. Рукас у Марцінканцах.

Заарыштаванага ў Вільні ведамага капэратара Каразію выкінулі за межы Польшчы.

Разгром літоўскіх школ.

Польскія ўлады зачынілі літоўскую вучыцельскую сэмінарыю ў Вільні і 48 прыватных літоўскіх школ таварыства „Рытас“,—у тым ліку: 25 школ у Віленска-Троцкім пав., 18 у Лідзкім і 5 у Сьвянцянскім.

Урадавая маніфэстацыя.

9-га кастрычніка — у сёмыя ўгодкі заняцьця Вільні (— па прыказу марш. Пілсудскага) войскам ген. Жэліговскага — у Вільню прыехаў бязмала ўвесь польскі ўрад з марш. Пілсудскім на чале.

Гэта раўназначна заяве ўраду, што справа аддачы Вільні Літве—выключаецца...

Асаблівую ўвагу зварачала на сябе прысутнасьць у Вільні заступніка міністра заграпічных спраў, Рамана Кнольля.

Сярод грамадзянства зразу ж пачалі хадзіць розныя сэнсацыйныя гутаркі і чуткі. Гаварылі аб магчымасьці нейкага ішчэ больш рашучага кроку проці Літвы, зробленага — з Вільні.

У адозвах арганізацыяў былых вайсковых выразна йдзе гутарка аб патрэбе быць гатовымі на ўсё. Палякі з Ковеншчыны, якія жывуць у Польшчы, з свайго боку выпусьцілі адозву з заклікам да марш. Пілсудскага, каб узнавіў колішнюю дзяржаўную еднасьць Літвы з Польшчай, інакш кажучы: далучыў Літву да Польшчы.

Лятучкі шаўлісаў.

З літоўскай граніцы паведамляюць, што сярод прыгранічнага насяленьня раскідаецца шмат лятучак, якія заклікаюць да вайны з Польшчай. Лятучкі надрукаваны ў літоўскай і жыдоўскай мовах.

Пратэст П. П. С.

„Роботнік“ піша, што, няма, нажаль, сумліву ў тым, што рэпрэсіі проці літвінаў-грамадзян Польшчы — зроблены, як „адказ“, як „здача“ — за правакацыйную палітыку літоўскіх уладаў. Але газэта „лічыць сваім абавязкам сумленьня падняць публічна голас рашучага пратэсту“ — проці гэтых рэпрэсіяў.

„Канстытуцыя Польскай Рэспублікі запэўняе ўсім грамадзянам дзяржавы — бяз розьніцы нацыянальнасьці — ясна азначаныя правы. Дык ніякая правакацыя з боку ўраду чужаземнай дзяржавы ня можа быць прычынай для скасаваньня гэтых правоў“...

„Арыштаваньне каго-небудзь, ці зачыненьне якой школы — дзеля таго, што ўрад суседняй дзяржавы скандальна паступае адносна да сваіх грамадзян — палякаў, — пярэчыць Канстытуцыі, пярэчыць павазе Рэспублікі“... і т. д.

„Маем маральнае права заявіць ад імя польскай работніцкай клясы, што лічым тактыку польскіх уладаў у гэтай справе—падляганьнем націску з боку польскага нацыяналізму з яго безадказнымі настроямі таўпы“...

Цікаўная брашурка.

П. Мацкевіч, рэдактар віленскага „Слова“, органу ўрадавых абшарнікаў-манархістаў, выдаў брашурку пад характэрным для сябе і сваіх хлебадаўцаў назовам „Кропкі на і“, якая вельмі цікаўна асабліва ў гэты мамэнт. З гэтай брашуркі можна даведацца аб шырокай „вонкава-палітычнай праграме“ — „абозу абшарнікаў-пілсудчыкаў“ у Польшчы.

Паны абшарнікі асабліва — з нашых „крэсаў“, у апошнія часы пакінулі эндэцыю і пайшлі за Пілсудскім — затым, што „вузкі дзяржаўна-палітычны гарызонт“ эндэцыі абмяжоўваецца імкненьнем стварыць з Польшчы „нацыянальна польскую дзяржаву“... — усё, што можна спольшчыць, трэба спольшчыць без цэрамоніяў; ад таго, што не далося, ці мо' — ня дасцца, трэба адступіцца... „Дзяржаўная ідэя“ абшарнікаў-пілсудчыкаў—без прыраўнаньня больш „шырокая“: Польшча, кіраваная Пілсудскім, павінна стварыць шмат-народавую дзяржаву, каб зрабіцца за праўды Вялікай Польшчай, якая толькі здолее ўтрымацца паміж Нямеччынай і Расеяй...

Гэта ідэя выразнага польскага імпэрыялізму, „ідэальна“ разьвітага польскім рамантызмам, рэальна можа быць зьдзейсьнена „апошнім запраўдным рамантыкам“ — Пілсудскім.

На шляху да рэалізаваньня гэтай польскай ідэі, ведама-ж, стаяць розныя ...пераш-

коды. Паміж іншымі—Расея. Так, як вайны з Расеяй не абойдзеш—не абʼедзеш, дык трэба ісьці ей насустрэчу—чым хутчэй, пакуль яшчэ і т. д... Выйграць не магчыма толькі пагадзіўшыся з Нямеччынай... Дык вось — дыпляматычная праграма!

Але, каб мець „козыр"—перадусім стратэгічны — у ігры з Нямеччынай, а адначасна загранатаваца таксама стратэгічна з боку Літвы і ССРР, трэба — першым чынам—папросту ўзяць гэтую Літву сабе... І гэта якраз — тое, што Польшча можа зрабіць заразжа, бяз ніякага адкладу... Бо—да вайны з Расеяй Польшчы ўсё-ж трэба часу, каб падрыхтавацца. А—каб „узяць", ці „заняць" Літву, дык — хаця заўтра... „Наша праграма зьмяшчаецца ў формуле заняцьця Літвы зброяй сілай" — кажа „з кропкай на і" — аўтар.

Для рэалізацыі паказанай вышэй „праграмы" патрэбна перадусім—ваенна-манархічная ўлада ў Польшчы. Бо ж толькі ваенна-абсалютная манархія ў Польшчы здолее зрэалізаваць праграму ваенна-імпэрыялістычнай палітыкі Польшчы на Усходзе... „Мы, як прыхільнікі сільнай улады, лічым. што гэтую сільную ўладу ў Польшчы можа трымаць у руках толькі марш. Пілсудскі, толькі ён гатага гэтага здольны"... Ясна, што „да трыманьня ўлады" ў дзяржаве—ніякаму ўжо—наводле п. Мацкевіча—ані Сойм, ані Сэнат.

Гэтак праграма красавых абшарнікаў, маючая на мэце, проста кажучы, зварот пра падтых на ўсходзе маёнткаў, нарысавана аўтарам сочна, ясна, смачна, запраўды ж „кропкай над і"...

Развал П. П. С.

Выключэньне мін. Морачэвскага з П.П.С., як і трэба было спадзявацца, пацягнула за сабой развал партыі. Адзін на адным заяўляюць аб сваім выхадзе з партыі добра прымасьціўшыся на розных цёплых месцах у польскай бюрократыі паны „абаронцы пралетарыяту"...

Гэтак заявіў аб сваім выхадзе ведамы спэцыяліст па справам меншасьцяў — п. Т. Голувко, калісь вельмі актыўны дзеяч партыі—і як скарбнік яе, і як пасол, і г. д. Таксама выйшаў з партыі і п. Яворовскі, толькі што выбраны з пэпэсаўскага сыпіску ў варшаўскі самаўрад, а пасьля зраведзены ППС—Старшыней Варшаўскай Мястовай Рады. Ён дэманстрацыйна заявіў, аб сваей салідарнасьці з Морачэвскім, а не з яго суддзямі з Ц. К.

Як даведаліся газэты, выходзіць з ППС і яе ведамы пасол Маліноўскі, галава ўсяго люблінскага аддзелу партыі, дый яя сам адзін, а быццам разам з усім аддзелам — бо орган люблінскага аддзелу партыі варожа адносіцца да цэнтральных уладаў ППС.

Пэўна-ж, што развал „адзінай і недзялімай" ППС на гэтым ня спыніцца...

Газэты данясьлі аб цікаўным мітынгу ў Любліне ў часе ўрачыстасьцяў „Сьвята сацыялістычнай моладзі".—Калі ў канцы сваей прамовы пасол Маліноўскі крыкнуў: „Нех жые марш. Пілсудскі!",—дык сабраная на мітынгу моладзь адказала хорам: „Хай жыве дыктатура пралетарыяту!"...

Тэкст прысуду ППС у справе „тав." Морачэвскага.

Даклаўны тэкст партыйнага прысуду ППС, якім выключаецца з партыі пасол і міністар Морачэвскі,—такі:

„Інжэнер Энджэй Морачэвскі вінны ў тым што ў кастрычніку 1926 г.—без дазволу партыі—ўвайшоў у склад габінэту марш. Пілсудскага дый. прымаючы ўчасьце ў дзеяльнасьці гэтага габінэту, разыйшоўся з партыяй і здрадзіў інтарэсы работніцкай клясы. Дык за парушэньне партыйнай дысцыпліны і ўчыненьне шкоды інтарэсам работніцкай клясы ён выключаецца з складу партыі".

„Глос Праўды"—аб прысудзе ППС.

Урадавы „Глос Праўды", пішучы аб гэтым прысудзе ППС, скіраваным проці міністра габінэту Пілсудскага, лічыць, што гэтым партыя польскіх сацыялістаў, з аднаго боку, „рве апошнюю нітку, якая зьвязвала партыю з дзяржаўнай працай", а, з другога—„будуе сабе апазыцыйную плятформу", каб ратаваць сваё палажэньне сярод работніцкай клясы, дзе пэпэсаў па ўсей лініі выціскаюць камуністы, як гэта паказалі адбытыя выбары ў самаўрады.

Адным словам—рыхтуюцца да выбараў!..

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

Пашырэньне тарговых зносінаў паміж Польшчай і Радамі.

Варшаўская газэта „АВС" паведамляе аб цэлым сьцягу праектаваных умоваў таргова га характару між Польшчай і ССРР.

Падпісаны ўжо дагавор аб дастаўцы ў Польшчу вялізарнай партыі тытуну з ССРР—дзеля патрэбаў дзяржаўнай манаполіі. Як кампэнсацыя за гэта, мае быць падпісана ўмова аб экспорце з Польшчы ў ССРР розных фабрычных прадуктаў.

Польшча проці разрыву між Францыяй і Радамі.

Француская газэты падалі сэнсацыйную вестку, быццам польскі ўрад зрабіў рашучы націск на францускі габінэт, каб той за ўсялякую цану ўстрымаўся ад рашучага кроку—разрыву дыпляматычных зносінаў з Радамі па прыкладу Англіі. Польскі ўрад быццам выясьніў францускаму, што дакананы цяпер разрыў Францыі з Радамі стварыў-бы вялізарную небясьпеку для Польшчы, якая толькі-што распачала крокі дзеля паразуменьня з ССРР. Калі-б здарыўся такі разрыў, тады адразу страшэнна ўзрасьлі-б у ССРР уплывы апазіцыі, якая трэбуе больш актыўнай палітыкі, дый закідае сталінскаму цэнтру палітыку ўступак, а перадусім — уступак Польшчы. Калі-ж бы ў выніку разрыву ўлада аказалася ў руках апазіцыі, тады б, магчыма, новая ўлада кінула-б ССРР у вайну, а перадусім—у найбольш папулярную ў Радах вайну з Польшчай. Быццам—„унутранае палітычнае і гаспадарчае палажэньне Польшчы расцэніваецца ў Радах, як вельмі выгаднае для ССРР", які можа мець усе шансы на перамогу... Дык польскі ўрад, разумеючы ўсё гэта, зварачаецца да францускага з перасьцярогай, каб быў асьцярожны...

Калі ўсё гэта—праўда, дык трэба прызнаць за польскай палітыкай значны поступ—у яе ролі самастойнага чыньніка ў Эўропе, з якой ужо больш не выключаецца ССРР, як „няіснуючы"; „Росіі юж нема" — слаўны яшчэ нядаўна прынцып польскай дзяржаўнай палітыкі...

Прыезд новага радавага пасла ў Варшаву.

3 кастрычніка прыехаў у Варшаву новы пасол ССРР Богомолов з новым сэкрэтаром пасольства Погодіным.

Обыскі і арышты ў эндэцкіх арганізацыях у Львове.

Орган львоўскіх пілсудчыкаў, „Дзен. Львовскі", зьмясьціў заметку аб тым, што быццам нарабіўшая ўжо шуму лятучка з „Праўдай аб ген. Загурскім" выдана львоўскім аддзелам „Абозу Вялікай Польшчы" (няўдалая спроба арганізацыі „правага фашызму", пабітая — „левым"...). Гэтага было даволі, каб паліцыя зрабіла вобыскі ў радзе эндэцкіх арганізацыяў Львова.

„Глос Праўды" паведамляе, што ў зьвязку з гэтым раскрыта арганізацыя, якая выдала ды распаўсюджывала лятучку „Праўда аб ген. Загурскім", дзе апісана як быццам быў забіты афіцэрамі пілсудчыкамі генарал Загурскі. Паліцыя знайшла быццам друкарскія прылады (шапірограф і т. д.), шмат гатовых канвэртаў з лятучкамі, заадрасаваных камандзірам часьцей арміі, паміж іншым і марш. Пілсудскаму.

Арыштаваны каля дзесятку асобаў, пераважна... студэнты львоўскае Палітэхнікі; сярод іх—навет нейкі ўкраінец Галубовіч.

Брашура праф. Зьдзехоўскага—у справе ген. Загурскага і Развадоўскага.

Ведамы сваімі сымпатыямі (— амаль не „пакланеньнем"!) да марш. Пілсудскага і яго ўраду, але таксама і сваей шчырасьцяй ды грамадзкай адвагай праф. Зьдзеховскі выпусьціў брашуру пад загалоўкам: „Справа польскага сумленьня", у якой, пералічаючы ўсе заслугі абодвух генаралаў для Польшчы, горача пратэстуе проці адносінаў да іх таго, у чыіх руках ляжыць уся ўлада ў Польшчы ў сучасны мамэнт. З імі пастпаюць проста, як з зладзеямі, і т. п. Аўтар падае з француская палітычнай гісторыі розныя выпадкі вострай партыйнай барацьбы дыктатараў-пераможцаў з праціўнікамі, але там ніколі не тасавалі да палітычных ворагаў такіх спосабаў асабіста—маральнага бэшчаньня, як робіць гэта маёвая „санацыя" ў Польшчы. Аўтар перакананы, што „ўгалоўнае сьледзтва толькі прыкрывае чыста палітычныя прычыны арышту генаралаў", якіх усьцяж называе сваімі прыяцелямі ды крыштальнай чысьціні людзьмі... Ен піша, што апаганеныя генаралы трэбуюць толькі суда. Даць ім гэты суд — „загад польскага сумленьня". Ня робячы гэтага, урад хістае ў апініі сьвету маральна-праўную павагу Польскай Рэспублікі, ды руйнуе „тую легенду аб марш. Пілсудскім", якая яшчэ жыве ў Польшчы, а і заграніцай можа згуляць вялікую ролю, паказуючы ўсім, што ў Польшчы ёсьць той „сільны энэргічны гаспадар", які заўсёды быў і ёсьць патрэбны для анархічнага з натуры ды недысцыплінаванага польскага народу... У канцы праф. Зьдзеховскі аднак жа выражае нейк сумляваньне, ці знойдзецца шуканая ім і генараламі праўда ў Польшчы, на што дае яму права—нячуваны, абураючы лёс ген. Загурскага, аб якім шырацца ў грамадзянстве папросту страшэнныя весткі...

„Манархічны рух"—у Галіччыне.

У Львоў прыехала дачка „гэтмана" Скарападзкага — графіня Монтрэзор, якая выйшла замуж за польскага графа гэтага прозьвішча. Гэта,—як пішуць украінскія газэты, — ужо другая кандыдатка на „трон" Украіны. Як ведама, другім кандыдатам, таксама неяк „спароджаным" тым-жа „гэтманам", зьяўляецца былы аўстрыяцкі гэрцог Вільгэльм, які, перамаляваўшыся пад украінца, назваўся „Васілём Вышываным", а „правы на трон" ізноў „здабыў" тым, што... ажаніўся з другой дачкой таго-ж Скарападзкага. Трэцім, а мо' і першым кандыдатам зьяўляецца... сам слаўны „гэтман", які зусім не жадае ўступаць сваіх „правоў" сваей дочцы ці зяцю. Словам—выбар вялікі!

Ці ж запраўды ізноў ажджывае мода на троны, ці ўсё гэта—недарэчны вадэвіль?!

Заграніцай.

Англійская фінансавая блёкада ССРР.

Радавыя газэты пішуць аб шырока распачатай Англіяй фінансавай блёкадзе ССРР. Англійскі ўрад прыхіліў на свой бок банкавы капітал, які, карыстаючыся сваімі вялізарнымі ўплывамі на ўсім сьвеце, можа на кожным кроку шкодзіць Радам, пазбаўляючы іх тарговыя ды крэдытныя апэрацыі ўсялякіх магчымасьцяў разьвіцьця заграніцай. Каб пазбавіць крэдыту ССРР, англійцы тасуюць розныя спосабы фінансавага націску на дзяржаўныя і прыватныя фінансавыя ўстановы ў розных дзяржавах, ня спыняючыся перад простымі пагрозамі, як было, напрыклад, у Даніі, Швэцыі, Латвіі, Эстоніі і інш. Радавая прэса кажа, што душой гэтага байкоту Радаў, у якім галоўнае ўчасьце прымае англійскі ўрад, зьяўляецца дырэктар англійскай нафтавай кампаніі — Дытэрдынг. Дык, апрача ўсяго іншага, гэтая англійская акцыя крэпка сьмярдзіць—нафтай...

Канфлікт між Радамі і Эгіптам.

Заграністая прэса паведамляе аб узгарэўшымся канфлікце паміж Эгіптам і Радамі. Справа ў тым, што радавы ўрад сканфіскаваў адзін з „эгіпецкіх" параходаў, які зайшоў у Адэскі порт, ды аказаўся належачым да былага расейскага тарговага флёту. Параход быў неяк куплены Эгіптам у Адэсе,—відаць, у часе хатняй вайны... Радавы ўрад ня прызнаў гэтай пакупкі.

У адказ — на гэты крок эгіпецкі ўрад затрымаў усе радавыя параходы ў сваіх партох—да выдачы сканфіскаванага Радамі параходу.

Палітычна-гаспадарчыя тарактаты ССРР з Пэрсіяй.

Радавая дыпляматыя ўпорна і плянова працуе, усьцяж разьбіваючы тую ваенна правакацыйную сець, што пляце бясспынна навакол ССРР рука англійскага правакатара... Толькі што адзін з павадыроў ваенна-дзяржаўнай думкі ССРР выясьніў грамадзянству Радаў, што запраўдная небясьпека вайны пагражае ССРР не з заходняга фронту, дзе ўрэшце добра панятыя інтарэсы суседніх з ССРР дзяржаваў і дзяржавак не дазваляюць ім рызыкаваць вайной з Радамі, паддаўшыся забойчай правакацыі Англіі. Вайна пагражае дый падрыхтоўваецца ўсьцяж той-жа рукой англійскага правакатара — з усходу ды з паўдня..

Гэтая думка — аб небясьпецы нападу з усходу, — легла ў аснову ўсяго пляну вялікіх сёлетніх манэўраў чырвонай арміі. „Нападаючыя арміі" ішлі якраз — з узьбярэжжа Чорнага дый з боку Касьпійскага мораў, а ў Сярэдняй Азіі—ад граніцаў англійскіхваладзеньняў у Індыі, дзе, як толькі-што выясьніла нямецкая прэса, Англія падгатавала вялікую армію, якую цяпер хоча ўзяць пад поўную каманду сваіх генаралаў. Гэта армія мае ня толькі бараніць англійскае панаваньне ў Індыі, але ў патрэбе і напасьць на ССРР.

Ня менш увагі зьвяртае ў Анлійскім Штабе—і „пэрская брама ў ССРР". Дык ясна, што барацьба за ўплывы ў Пэрсіі заўсёды была і ёсьць адным з галоўных заданьняў у усходняй палітыцы—як Англіі, таксама і ССРР. Барацьба гэта ішла пасьля вайны асабліва; некалькі разоў перамога перакідалася то на тую, то на гэтую старану. Але вось, толькі-што радавы пасол у Тэгэране Карахан паведаміў праз радыё, што радавая дыпляматыя ўрэшце забясьпечыла ССРР ад небясьпекі і з гэтага боку цалком.

Толькі-што падпісаны рад трактатаў між ССРР і Пэрсіяй, якія забясьпечваюць мір і добрыя адносіны між абыдвума краямі, зачыняючы для англійцаў на замок „ваенную

Ул. Короленко.

Судны дзень.

(Іом-Кіпур)

(Украінская казка).

Пераклала Вера Грыц.

> Агонь затух, а месяц усходзіць, у лясу пасецца ваўкалак.
> (Шэўчэнка).

Абодва змоўкалі... Млынар падумаў, што яго ізноў парабак зьбіў хітрымі славамі, і яму зрабілася няпрыемна. А з вакон усё чулася зычэньне і плач і прычытаньне жыдоў.

— Але ці гэта йшчэ праўда?—прамовіў млынар, якому захацелася падражніць парабка.—Мо' так людзі брэшуць. Адзін дурань брахне, а другі і паверыць.

Парабку гэтыя словы не спадабаліся.

— Хіба-ж гэта я сам выдумаў,—сказаў ён,—ці мой бацька, або сват?!... Калі гэта ведама ўсім хрышчоным людзям!

— А самы гэта бачылі? — задорна спытаўся млынар.

Калі ён уваходзіў у задор, то казаў часамі, што ня хоча знаць самога чорта, пакуль яму не пакажуць яго—вось так, як на далоні. А цяпер ён якраз быў у самым задоры.

— А вы-ж,—кажа,—самы бачылі? А калі ня бачылі, дык і не кажэце, што яно ёсьць, вось што!

Парабак трохі сьцішэў і навет нешта закашляўся. Ну, але не такі — воўк яго заеш!—і ён чалавек быў, каб зусім здацца.

— Маніць ня буду,—кажа,—сам ніколі ня бачыў. Ну, а вы, пане млынар, калі-небудзь Кіеў бачылі?

— Не, ня бачыў, таксама маніць ня буду.

— А ён—такі ёсьць, хоць вы яго і ня бачылі!

Тутака ўжо млынар на такое яснае слова зусім вылупіў вочы.

— Вось, што праўда, то праўда,—падумаў ён:—такі-ж Кіеў ёсьць, хоць я, навет, яго ня бачыў... Відаць, трэба верыць, калі добрыя людзі кажуць. Ну, добра... А ад каго-ж вы гэта чулі?

— Ага! ад каго? А вы ад каго пра Кіеў чулі?

— Ну-ну! Але-ж і язык у вас!... Чыстая брытва, каб яму адсохнуць!

— Няма чаго майму языку адсыхаць... Калі ўсе гавораць, то, знача, праўда. Ня была-б праўда, то не гаварылі-б усе, а гаварылі-б адны толькі брахуны...

— Тфу! Ды спыніся ты хоць на адну мінуту! Я-ж ужо і сам бачу, што завярнуў ня ў той завулак... А толькі я б хацеў ведаць, адкуль ён узяўся такі людзкі нагавор...

— А адтуль і ўзяўся, што гэта бывае кожны год. Што бывае, аб тым людзі і гавораць, а чаго ня бывае, аб тым і гаварыць ня варта...

— А, вось які чалавек! Скажы мне, урэшце, што-ж такое бывае, вось што!

— Эгэ-гэ, дык, відаць, вы і гэтага ня ведаеце, што бывае ў судны дзень?

— Каб ведаў, то й ня пытаўся бы. Чую даўно—людзі мелюць, вось як і ты: Хапун, Хапун, а ў які сэнс гэта гаворыцца, ня ведаю.

— Так бы адразу і казалі, што ня ведаеце... Калі хочаце ведаць, дык і я раскажу, бо і я пабываў такі на сьвеце, ня тое, што вы. Я ў месьце жыў не адзін год і ў жыдоў ня першы раз служу.

— А ня грэх табе?—зьняверыўся млынар.

— Другому грэх, а жаўнеру ўсё можна. Нам і папера такая выдаецца.

— Хіба што папера...

Пасьля гэтага жаўнер ужо расказаў млынару ветліва ўсю праўду пра Хапуна і пра тое, як ён у гэты дзень што-год хапае аднаго жыда.

Хапун, трэба і вам сказаць, калі вы ня ведаеце, ёсьць асаблівы такі жыдоўскі чорт. Ен, скажам, у-ва ўсім іншым падобны да нашага чорта, такі самы чорны і з такімі-жа рагамі, і крыльле ў яго, як у вялізарнага кажана; толькі носіць пэйсы, ды ярмолку і сілу мае над аднымі жыдамі. А няхай яму спаткаецца наш брат, хрысьціянін, хоць а самай паўночы, дзе-небудзь у пусташы ці хоць над самым вірам, ён толькі ўцячэ, як палахлівы сабака. А над жыдамі даецца яму воля: што-год выбірае сабе аднаго і выносіць...

Дзеля гэтага выбару і назначаецца іомкіпур, судны дзень. Жыды ўжо доўга перад тым днём моляцца, плачуць, рвуць на сабе адзежу і навет галовы на нешта абсыпаюць попелам з печкі. Перад вечарам усе мыюцца ў рэчцы ці ў ставох, а як зайдзе сонца, ідуць, бедакі, у сваю школу, і які галас чуецца адтуль, ня дай Божа: ўсе зяпаюць у голас, а вочы ад страху зачыняюць... А ўжо ў гэты час, як толькі неба патухне, і стане на ім вячэрняя зара, Хапун вылятае з свайго мейсца і ўецца панад „школай", у вокны б'е крылом і выглядае сабе здабычу. Але вось, калі ўжо жыдоў апаноўвае запраўдны страх, дык гэта ў самую поўнач. Яны запальваюць зумысьня ўсе сьвечкі, каб ня было так страшна, усе падаюць на падлогу і пачынаюць так крычаць, як-бы іх хтось рэжа. І калі яны так надрываюцца, Хапун, як вялізарны крук, улятае ў сьвятліцу; чуюць усе, як холад ад яго крыльляў ходзіць па сэрцах, а той, каго ён раней выбраў, чуе, як у яго сьпіну ўпіваюцца чортавы кіпці. А! гаварыць аб гэтым—і то навет мароз па целе пройдзе, а як гэта беднаму жыду!.. Само сабою,—крычыць у-ва ўсё горла. Ну, але хто-ж тут пачуе, калі і ўсе крычаць, як вар'яты? А можа хто-небудзь з суседзяў і чуе, дык—што ж тут рабіць,—рады што не яму выпала ліхая доля!..

Парабак Харко чуў сам не адзін раз, як пасьля таго па мястэчку разносіўся зык трубы, ды такі жаласьлівы і працяглы... Гэта служка са школы на разьвітаньне трубіць удагонку свайму беднаму брату, між тым як другія ў сенях накладаюць „патынкі" (дзеля таго, што ў школу ходзяць у адных панчохах) і ціха разыходзяцца дамоў. Харко таксама бачыў, як яны купкамі затрымоўваліся насупроць месяца і мармыталі штосьці, глядзячы ў начное неба, і падымаліся на цыпкі... А ў гэты час, калі ўжо ўсе да апошняга разыйдуцца, на падлозе ў сенях сіратліва стаіць сабе пара „патынкаў" і чакае свайго гаспадара... Э! колькі-б ні чакала, ніколі не дачакаецца, бо ў гэты час панад палямі і лясамі, над гарамі, ярамі і далінамі Хапун цягне па паветру гаспадара „патынкаў", узмахваючы крыльлямі і хаваючыся ад хрысьціянскага вока. Рады, праклятыя, калі ночка выпадзе хмарная, ды цёмная. А калі ціхая ды ясная, як вось сёньня, што месяц сьве-

Беларускія школы у Палескім вокрузе.

Галоўная Управа Т-ва Беларускае Школы атрымала 3.Х 1927 г. афіцыялыне паведамленьне ад п. Куратара Палескага Школьнага Вокругу за № 1-21022/27, — што ў гэтым годзе ў межах Палескага Вокругу адчыняюцца беларускія і польска-беларускія ўрадавыя народныя школы ў наступных мясцовасьцях:

№ №	Тып і мяйсцовасьць школы.	П а в е т.	Воласьць.	Якая школа.
1.	1-кл. школа ў Хлюпічах . . .	Баранавіцкі	Вольна	Беларуская
2.	2-кл. шк. ў Вялікай-Мядзьведцы	„	„	„
3.	5-кл. школа ў Гарадышчы . .	„	Гарадышча	польск.-беларуск.
4.	2-кл. школа ў Жалезьніцы . .	„	„	„
5.	1 кл. школа ў Канюхох	„	Ляхавічы	„
6.	3-кл. школа ў Галынцы . . .	„	Вольна	„
7.	2-кл. школа ў Ябланоўшчыне .	Нясьвіжскі	Гарадзея	беларуская
8.	1 кл. школа ў Бартнавічах . .	Пружанскі	Руднікі	„
9.	1-кл. школа ў Яловай	„	Сухаполь	„
10.	4-кл. школа ў Блудні	„	Картуз-Бяроза	польск.-беларуск.
11.	2 кл. школа ў Хвалаве	„	Сухаполь	„
12.	2-кл. школа ў Раўбецку . . .	„	„	„
13.	4 кл. школа ў Пагарэльцах . .	Стаўпецкі	Ярэмічы	„
14.	2-кл. школа ў Загор'і	„	„	„
15.	6 кл. шк. у Вялікіх-Жухавічах	„	Жухавічы	„

Гэтак на ўвесь Палескі Школьны Вокруг маюць быць адчынены ўсяго **толькі 5 школ беларускіх і 10 двух'язычных**, якія, як ведама, на дзеле мала чым розьняцца ад польскіх...

браму“ праз Пэрсію ў СССР. Пасол Карахан падчыркнуў якраз, што трактат з Пэрсіяй дапаўняе дый завяршае ўвесь ланцуг трактатаў, заключаных Радамі на палудні ды на паўднёвым усходзе—з Турцыяй і Афганістанам. (Афганістан якраз ляжыць між Сярэдня-азіяцкімі валадзеньнямі СССР і англійскай Індыяй).

Зразумела, што з усімі 3 сваімі суседзямі СССР ня толькі падпісаў ваенна-палітычныя трактаты прыязьні, але і падмацаваў дый, так сказаць, „усмачніў“, ці „забяліў“ іх і карыснымі на абодва бакі — гаспадарчымі ўмовамі.

Англійская Партыя Працы — проці Чэмбэрлена.

У Англіі распачалася канфэрэнцыя дэлегатаў англійскай работніцкай партыі („Партыі Працы“). Старшыня канфэрэнцыі Робэртс. былы міністар ураду Мак-Дональда, востра заатакаваў палітыку кансэрватыўнага ўраду, заяўляючы, што—дзякуючы гэтай палітыцы—Англія цяпер цалком ізаляваная ў сьвеце, а перадусім — у Лізе Народаў. Аратар заявіў, што, дзякуючы англійскаму ўраду, рэакцыя ў-ва ўсім сьвеце высака падняла галаву... А сам Чэмбэрлен усюды лічыцца за галаву міжнароднае рэакцыі ў сьвеце..

80-ыя ўгодкі народзінаў Гіндэнбурга.

Уся буржуазная, а мо' і „сацыялістычная“ Нямеччына ўрачыста адсьвяткавала дзень народзінаў прэзыдэнта Гіндэнбурга, які дажыў да 80 гадоў. Урачыстасьць узапраўднасьці ператварылася ў сьцяг нацыяналістычных ды манархічных маніфэстацыяў.

Паразуменьне Чэха-Славакіі з Ватыканам.

Чэха Славацкі ўрад, які вядзе перагаворы з рымскім папежам у справе паразуменьня ды заключэньня канкардату (ўмовы), дабіўся ад Ватыкану важных уступак. Асабліва дражніла чэшскае грамадзянства „справа Гусса“, які глыбака шануецца чэхамі, як закладчык іх нацыянальнай веры („гусіцкай“). Як ведама, каталіцкія біскупы ў часе ўрачыстага юбілею Гусса, які быў калісьці спалены жыўцом каталіцкім касьцёлам, выдалі адозву, у якой назвалі Гусса „бальшавіком“, а ягоную рэлігійную рэвалюцыю — „нігілістычна бальшавіцкай“. З гэтага і пачалася „рэлігійная вайна“ ў Чэхіі проці Ватыкану. Цяпер папеж абяцаў, што пасьля падпісаньня канкардату ён „скасуе“ гэтую адозву біскупаў, як нягодную. А справу Гусса ў Чэхіі будзе разглядаць, „як справу нацыянальную“.

Цікаўна ўсё-ж, што папеж не дае ў канкардаце чэха-славацкаму ўраду тых правоў (назначаць біскупаў і т. п.), якія калісьці прызнаваў аўстрыяцкаму імпэратару. Рэспубліка ўсё-ж неяк „ніжэй“ для Рыму, як манархія, дый яшчэ — „апостальская“, як называлася афіцыяльна — з пачыну Рыму—тая нямецкая, душыўшая ўсе ненямецкія народы, улада ў даваеннай Аўстра-Вэнгрыі.

„Ваенныя выбары“ прэзыдэнта ў Мэксыцы.

Усе тры генаралы, якія выставілі свае кандыдатуры на становішча прэзыдэнта Мэксыканскай Рэспублікі, зьбіраюць войска, каб справу выбараў вырашыць—на поле бітвы... Дзеля гэтага кандыдаты бунтуюць жаўнераў урадавае арміі—проці ўраду, прыхіляючы іх да сябе рознымі шчодрымі абяцанкамі.

Урад Калеса пастанавіў караць іх, як паўстанцаў-бунтаўшчыкоў... Апошняя вестка кажа, што адзін з кандыдатаў ужо схоплены войскам (канкурэнта, ці ўраду?—няведама), дый расстраляны. Расстраляны і губэрнатар аднэй з правінцыяў — трэба думаць, ягоны прыхільнік.

Вось дык „выбары“! Не дарма ж такія парадкі завуцца „мэксыканскімі“... Але па сутнасьці — гэта-ж ня што іншае, як існаваньне ды барацьба ў краі двух ці болей стала канкуруючых паміж сабой—фашызмаў.

Проці японскі рух у Манджурыі.

Харбінская прэса сцьвярджае пашырэньне проці японскага руху ў Манджурыі. Японская прэса супакоівае сваё грамадзянства, кажучы, быццам гэты рух—„аснованы на непаразуменьні“, быццам—усё ў парадку дый у згодзе ў краі. Але рух усьцяж расьце.

Відаць, чуе добра кітайскае насяленьне Манджурыі, што японцы маюць налажыць цяжкую жалезную лапу на іх адвечнае багацьце—уласную зямельку...

Ізноў пагроза Чанг-Тсо-Ліну!

З Кітаю даходзяць весткі аб новай пагрозе Чанг-Тсо-Ліну. Зусім неспадзявана выступіў проці яго генарал Ен-Шан, які дагэтуль ня прымаў ніякага ўчасьця ў хатняй вайне ў Кітаі. Армія Ен-Шана ідзе на Пэкін, гонячы войскі Чанг-Тсо-Ліна. Спадзяюцца хуткага ўпадку Пэкіна.

Японскі ўрад рыхтуе высылку сваіх войск з Манджурыі ў Пэкін і Тян Тсін — на выпадак, калі там будзе пагроза панаваньню здрадніка Чанга.

У фашыстаўскай Літве.

Замах на прэз. Смэтону.

Нямецкія газэты даносяць, што на літоўскага прэз. Смэтону быў зроблены замах—у часе асьвячаньня сьцягу аднаго з палкоў. Толькі прыпадкова замах быў ухілены. Замах толькі павялічыў расшалелыя арышты ў краі. Літоўскі ўрад не дазваляе прэсе інфармаваць край аб гэтым замаху.

Новыя арышты паслоў у Літве.

Газэты паведамілі, што, апрача арыштаваных 20 паслоў сацыял-дэмакратаў і людоўцаў, у апошнія дні пасаджаны ў вастрог яшчэ два паслы с.-д., якім пагражае кара сьмерці.

Лічба арыштаваных у адным лагеры Ворнях дайшла да 300.

Літоўскі прэм'ер у Бэрліне.

Польская прэса вельмі занепакоена візытай літоўскага прэм'ера Вальдэмараса ў Бэрліне. Слушна піша яна, што перагаворы Вальдэмараса з Штрэзэманам пэўна-ж не абмежыліся толькі справамі Клайпэдзкімі, але захапілі справу літоўска-нямецкага паразуменьня значна шырэй.

Нямецкія палітыкі, пэўна-ж, вельмі ўстрывожыліся магчымасьцю збліжэньня, ці навет, можа, і—аб'яднаньня Літвы з Польшчай, над чым так працуе быццам француская і англійская дыпляматыя. Нямецкая прэса высьвятляе, чым пагражала бы гэтае аб'яднаньне Літвы з Польшчай, якое, даючы новай Вялікай Польшчы ўсьце Нёмна побач з Віслай, сталася-бы сьмяротнай пагрозай для ўсей ўсходняй Прусіі. Захапленьне Літвы ўмацавала-б Польшчу канчальна на Балтыцкім моры, ад якога цяпер Нямеччына мае яшчэ надзею ды шансы Польшчу адціснуць.

Так ставіць палітычны бок справы прэса нямецкага нацыяналізму. Лібэральна-дэмакратычная прэса падчырківае больш гаспадарчыя выгады паразуменьня з Літвой для абедзьвюх старон. У кожным разе — пэўна, што нямецкі ўрад далажыць усіх стараньняў, каб адцягнуць Літву ад Польшчы. А трэба думаць, што і вялікая дыпляматычная штука Штрэзэмана, як і вялікія гаспадарча-дзяржаўныя крыніцы Нямеччыны дадуць немцам перамогу.

Трэба думаць, што нямецкая дыпляматыя мае яшчэ тую перавагу, што яе інтарэсы зыходзяцца ў літоўскай справе і з інтарэсамі СССР, ня кажучы ўжо аб інтарэсах самой Літвы. Што-ж датычыць польскай дыпляматыі, дык сталая пагроза з боку польскіх імпэрыялістаў „аружна заняць Літву“, аб чым, як аб „першым пункце польскай дзяржаўнай праграмы“, піша ўсьцяж „урадавае“ віленскае „Слова“,—няменш красамоўна, як нямецкія паслы, прамаўляе да розуму літоўскіх палітыкаў...

Цікаўныя заявы журналістам.

Літоўскі прэм. Вальдэмарас зрабіў бэрлінскім журналістам цікаўныя заявы — ў зьвязку з перагаворамі з Штрэзэманам у справе заключэньня трактату прыязьні і тарговых адносінаў.

Вальдэмарас заявіў, што пушчаныя польскай прэсай весткі аб тым, быццам літоўскі ўрад згадзіўся распачаць перагаворы з польскім, „адсунуўшы на бок“ справу Вільні, — няпраўдзівыя. Віленская справа займае для Літвы першае месца ў польска-літоўскіх адносінах, і пакуль яна ня будзе вырашана, ніякага паразуменьня між абыдвума краямі быць ня можа.

Цікаўна, што літоўскі прэм'ер сцьвярдзіў, быццам з усіх літоўскіх партыяў адна толькі „хрыстовая дэмакратыя“ стаіць на тым, што можна ісьці на міравую з Польшчай бяз Вільні, а адзін з найвыдатнейшых павадыроў партыі, Вайлакайціс, дык навет кажа, што Вільня была-б для Літвы—толькі цяжарам...

Неспадзеваны разрыў літоўска-нямецкіх перагавораў.

Орган нямецкага „каталіцкага цэнтру“ „Германія“ паведамляе аб неспадзяваным ад'езьдзе літоўскага прэм'ера з Бэрліна. Газэта кажа, што запраўдных перагавораў з літоўскім урадам яшчэ навет ня было. Ніякага пратаколу не пісана.

Наша хроніка.

Абход дзесяцілецьця Беларускае сярэдняе школы. Ладжаны Таварыствам Беларускае школы абход дзесяцілецьця заснаваньня першае беларускае гімназіі ў Слуцку вызначаны на 1-ае лістапада. Мае адбыцца ўрачыстая акадэмія з багатай праграмай.

Да адчыненьня вышэйшае студыі беларусазнаўства. Праца над падрыхтоўкай да адчыненьня Студыі значна пасунулася наперад. Ужо выпрацаваны плян работы і склад лектароў. Курс праектуецца двухлетні.

Справа нашых матурыстаў. У Варшаву езьдзіла дэлегацыя нашых матурыстаў, каб дабівацца ў міністэрстве асьветы права на паступленьне ў Віленскі Унівэрсытэт—хаця на вольных слухачоў. Дэлегацыя падала ў міністэрстве свой мэморыял, падробна высьвятляючы ўтварыўшаеся палажэньне і трагедыю моладзі. Аднак, вялікае надзеі на вынікі сваіх захадаў прадстаўнікі матурыстаў ня маюць...

Спэктакль-вечарына. У апошнюю суботу 8. Х. Навасьвецкім Гуртком Т-ва Беларускае Школы ў сядзібе Галоўнай Управы была ўладжана беларуская вечарына. Былі пастаўлены дзьве пьескі (пераклады з украінскага) „Як кілбаса і чарка, дык мінецца й сварка“ і „Кум млынар або „Чорт у бочцы“. Вечарына, як заўсёды, прайшла ажыўлена. Народу было навет аж за-шмат, дзеля нашае невялічкае залі. Трэба, каб нашы беларускія ўстановы парупіліся аб трошкі большай залі, бо з кожным днём зацікаўленасьць беларускім тэатрам расьце і з кожнай вечарынай народу прыбывае.

Трэба адзначыць, што Навасьвецкі гурток у нашым Віленскім беларускім жыцьці выяўляе як найбольшую актыўнасьць і жыцьцевасьць. Пажадаем яму як найбольшага разьвіцьця і пасьпеху.

Ахвяры для музэю. У музэй ім. Ів. Луцкевіча паступілі гэткія ахвяры: 1) Ад вучняў Навагрудзкае Беларускае Гімназіі — выразаная з дрэва цукерніца, работа разьбяра-самавучкі Гарбацэвіча з в. Міратаны, над возерам Сьвітазь; 2) ад Язэпа Драздовіча—медная шпонка і 10 акамянеласьцяў; 3) ад Аўгеньні Каршулянкі, спад Навагрудка,—шведзкая граната; 4) ад Паўла Буські з м-ка Турца—нашыйны ланцуг расейскага судзьдзі; 5) ад Жэні Каршунянкі спад Навагрудка—мядзяная манэтка, зялезная куля і 5 валавяных куль; 6) ад Янкі Фурса, з. в. Пярэсікі, пад Навагрудкам,—1 мядз. манэта; 7) ад Настаса Аляшкевіча, Манахава Рошча, Незьвішча,—1 сярэбр. і 2 мядз. манэты; 8) ад Міколы Выдрыцкага з м-ка Турца — 2 мядз. манэты; 9) ад Аляксандра Выдрыцкага з м-ка Турца—1 мядз. манэта; 10) ад Кастуся Васілеўскага з м-ка Карэліч — 2 мядз. манэты; 11) ад Сэрафіма Татарына спад Дарэчына, Слонімск. пав.,—3 мядз. манэты; 12) ад грам. Шырмы—кніжка ў польскай мове, друк. у Вільні.

Усім ахвярадаўцам Урад Беларускага Навуковага Т-ва шлець сваю падзяку.

Падзяка. Работніцка-сялянскі камітэт дапамогі ахвярам паводкі ў Львове просіць падзякаваць грам. Марку Куправу з Роўбецка, каля Сухаполя, за прысланую ахвяру ў ліку 70 зл. 75 гр.

Карэспандэнцыі.

Самаўрад — за родную школу.

(З Слонімшчыны).

На паседжаньні новаабранае гміннае рады у Дзевяткавічах 23-га верасьня радны А. Лашко выступіў з дамаганьнем, каб рада патрэбавала ад школьных уладаў адчыненьня ў межах гміны беларускіх школаў, на якія пададзены дэклярацыі, ды таксама ў аб-волах, дзе насяленьне жадае роднае школы, хоць дэклярацыяў не падавалі.

Прапазіцыя гэтая сустрэла агульны спогад. Але-ж тут устрывожыўся наш пісар, які вельмі дрыжыць перад гневам свайго „начальства“, і перш стараўся недапусьціць наагул ніякае рэзалюцыі ў справе школаў, пазываючыся на нейкія нікому няведамыя законы, а пасьля проста ўпрасіў радных „ня губіць“ яго і згадзіцца на рэзалюцыю, у якой толькі робіцца запытаньне Школьнаму Інспэктару аб лёсе дэклярацыяў і вымаганых імі беларускіх школаў. Радныя згадзіліся на гэткі кампраміс, аднак, лічаць яго часовым і — калі школьная ўлада не адчыніць беларускіх школ на падставе пададзеных дэкляарацыяў — будуць трэбаваць самі ад сябе адчыненьня беларускіх школаў у сваей чыста беларускай гміне.

Радны.

І мы праснуліся.

(В. Яруцічы, Слонімшчына).

Цёмнаю хмараю была заслонена наша вёска. Доўга спала наша моладзь нездаровым сном. П'янства, лаянкі, бойкі—вось былі шы яе занятак. Ня было відаць канца такому ненармальнаму стану. Ня было відаць прасьвету ў нашым цёмным гаротным жыцьці. Толькі нарэшце, дзякуючы стараньням некаторых энэргічных асобаў, ня гледзячы на ўсе перашкоды, як збоку адміністрацыі, так і з боку цёмных несьвядомых сялянаў, з'арганізаваўся гурток Т-ва Белар. Школы. Моладзь наша працёрла вочы, абудзілася ад цяжкага кашмарнага сну і дружна ўзялася за працу. Пры гуртку ўтварылася драматычная сэкцыя і харавая, якія адразу прыступілі да працы. Многа прыкрасьці перанесьлі нашы маладыя артысты-аматары, асабліва артысткі з боку вясковае цемнаты. Але гэта не падарвала таго запалу, таго агню, які загарэўся ў сэрцах нашае моладзі. Яна яшчэ з большай энэргіяй узялася за працу. Вынікаў ня доўга прышлося чакаць. 21 верасьня драматычнай сэкцыяй гуртка ў польскай школе быў наладжаны спэктакль-вечарына. Былі пастаўлены „Заручыны Паўлінкі“ Фран. Аляхновіча і „Фатальная Кілбаса“. Народу было так многа, што нехапала местаў. Усе праходы, навет вокны былі пазайманы глядзельнікамі, а колькі жадаючых не папала на вечарыну, але парадак ня быў нарушаны. Усе артысты, ня гледзячы на тое, што першы раз выступалі на сцэне, справіліся з сваімі ролямі як найляпей, доказам чаго былі гучныя воплескі і крыкі „брава“. Трэба адзначыць, што за недахватам дзяўчат (хоць у нас у вёсцы іх, як кажуць, хоць „адбаўляй“) прышлося іграць мужчынам. Прычына гэтага ўсім вядомая: цемната і забабоны. Але затое тым большая хвала тым дзяўчатам, якія адкінулі ад сябе гэтую цемнату і пайшлі на сцэну з родным беларускім словам

цьць з усяе сілы, то бадай што дарэмна чарцяка і клопат прыймаў...

— А чаму? — спытаўся млынар.

— А таму, што вось бачыце вы: трэба толькі хоць-каму, навет і няхітраму чалавеку хрышчонаму, напрыклад, хоць-бу і вам, крыкнуць яму: „Кінь! Гэта маё“! — ён у той момант і выпусьціць жыда... Залапоча крыльлямі, жаласьліва закрычыць, як падстрэлены шуляк *), і паляціць сабе далей, застаўшыся на ўвесь год без здабычы. А жыд упадзе на зямлю. Добра, калі падаць ня высока, ці трапіць у балота на мяккае месца. А то, усё-роўна, прападзе бяз усякай карысьці... Ні сабе, ні чорту!

— Вось дык штука! — сказаў млынар у задуме і са страхам зірнуў на неба, з якога, запраўды, месяц сьвяціў з усяе сілы. Неба было чыстае, і толькі паміж месяцам і лесам, што чарнеў за ракой, спрытна ляцела нявелічкая хмарка, як цёмная пушынка. Хмарка, як хмарка, але вось што здалося млынару трохі нязвычайна: здаецца, і ветру няма, і ліст на кустох стаіць — не варушыцца, як зачараваны, а хмарка ляціць, як птушка, і проста ў места.

— А паглядзеце, што я вам пакажу, — сказаў млынар парабку.

Той выйшаў з карчмы і, абапёршыся сьпіною аб вушак, спакойна сказаў:

— Ну, дык што-ж? Знайшлі, што паказваць: хмарка, як хмарка! Бог з ёю...

— Але вы паглядзеце яшчэ, — вецер ёсьць?

— Ага. Дык вось гэта што!—дагадаўся парабак, — проста ў места вандруе...

І абодва паскраблі патыліцы, задраўшы ўгару галавы.

А з вакон, як і ўперад, няслося зычэньне, можна было ўбачыць жоўтыя, выцягненыя твары, шапкі на патыліцах, зачыненыя вочы, нярухомыя вусны .. Жыдзяняты плакалі, надрываліся, і зноў млынару здалося, што хтосьці іншы ўнутры іх плача і моліць аб чымсьці даўно згубленым і напалову ўжо забытым...

— А! ужо час і да хаты, — схамянуўся млынар. А я ўжо хацеў было грошы аддаць Янкелю...

— Можна. Я прыймаю за іх, — сказаў на гэта парабак, гледзячы ў бок.

Але млынар удаў, што ня чуў гэтых слоў. Грошы былі не такія маленькія, каб вось так, проста, аддаць якому-небудзь прайдзі-сьвету, адстаўному жаўнеру.

— Бывайце, — сказаў дзеля гэтага млынар.

— Бывайце і вы! А грошы я такі прыняў-бы.

— Ня турбуйцеся: аддам і самому.

— Гэта як сабе хочаце. А ўзяць і я ўзяў-бы, клопат невялікі. Ну, час ужо і карчму зачыняць... Пэўне, апрача вас, ніводзін сабака ўжо не загляне.

Парабак зноў паскроб сабе сьпіну аб вушак, пасьвістаў неяк ня зусім прыемна ўсьлед млынару і пачаў замыкаць дзьверы, на каторых былі намалёваны белаю хварбаю кварта, чарка і бляшаны кручок (шкалік). А млынар зыйшоў з прыгорачка і пайшоў уздоўж вуліцы, у сваей белай сьвітцы, а за ім ізноў пабег чорны-чорны цень.

Але цяпер млынар думаў ужо не аб сваім цяню, а зусім такі аб іншым.

(Працяг будзе).

*) каршун.

і сваім добрым выкананьнем роляў заахвоцілі і іншых дзяўчатак. Спадзяюся, што на наступны спэктакль, да якога ўжо пачалі рыхтавацца і якога так чакаюць сяляне, недахвату ў кабетах у нас ня будзе.

Вялікая слава тым першым пачынальнікам, тым першым сяйбітам роднага слова, роднае культуры. Ваш чын астанецца ў памяці нашага народу. Вы першыя палажылі камень у будову лепшага жыцьця, цяпер на ўсіх нас ляжыць абавязак на-далей строіць дом нашае роднае беларускае культуры, а разам з гэтым і лепшага жыцьця. А што гэта так, доказам можа быць тое, што ўвесь чыста даход скіраваны на бібліятэку-чытальню пры нашым гуртку. Пажадаю ей разьвіцьця і пашырэньня ня толькі праз такія спэктаклі, але яраз дабравольныя ахвяры ўсіх грамадзян нашае вёскі.

Праца ня спыняеца.

(М. Азярніца, Слонімскаго павету).

18 верасьня с. г. гуртком Т-в. Белар. Школы м. Азярніцы быў наладжаны спэктакль, на якім адыгралі п'есу „Мікітаў лапаць“, а ў другую нядзелю 25 верасьня гэтым-же самым гуртком быў адыграны другі спэктакль, на якім ігралі „Выбары Старшыні“ кам. ў 3 акт. Быліны.

Усе артысты, як хлопцы, так і дзяўчаты, выпаўнілі свае ролі вельмі добра. У кожным руху, у кожным слове адчувалася, што да спэктаклю добра прыгатаваліся.

Спэктакль прайшоў надзвычай удачна. Глядзельнікі былі задаволены і прасілі кіраўніка тэатральнае сэкці, каб часьцей устраівалі такія вечарыны. Ня гледзячы на тое, што ў гэты дзень польскімі вучыцялямі і ўрадоўцамі была ўстроена забава-вечарына на карысьць „лётніцтва“, але народу ў беларускім тэатры было набіта біткам, не хапала мейсцаў. Весь даход пайшоў на бібліатэку.

Тэатр мае свае лаўкі — 16 штук, зробленыя сябрамі гуртка, набылі тэатральную заслону, аздобленую лёзунгамі. Наагул праца Азярніцкага гуртка з кожным днем пашыраецца, набірае сталасьці і веры ў лепшую прышласьць. Сябра.

Адгукнуліся.

(Слонімшчына).

У свой час Гурток Т-ва Бел. Школы ў м. Сьвіслачы зварачываўся да беларускага грамадзянства праз газэту аб дапамозе на адчыненьне пры гуртку бібліатэкі-чытальні... Прашло некалькі месяцаў, аднак, кліч, кінуты ў беларускія сярмяжныя масы, не прапаў, аб ахвяраваньні на бібліатэку сталі рупіцца сябры Гуртка, а за імі і сымпатыкі. Першымі, хто адклікнуўся на прызыў, гэта вёска Балонка, Сьвіслацкай гм., якая сабрала 33 злоты і дэкляравалі, пры магчымасьці сабраць яшчэ такую суму. Імёны ахвярадаўцаў наступныя:

1) Кучук Мірон — 5 зл. 2) Кучук Вінцук—5 зл. 3) Кузьма Даніла—2 зл. 4) Міралюбаў Юльян — 3 зл. 5) Бурдусь Якім — 1 зл. 6) Жук Тодар — 3 зл. 7) Хмурчык Лукаш — 1 зл. 8) Жук Павал—1 зл. 50 гр. 9) Хмурчык Кастусь — 5 зл. 10) Жук Ануфры — 1 зл. 50 гр. 11) Кучук Піліп — 5 зл.

Гэты прыклад красамоўна сьведчыць аб тым, што некалі дрэмлючая сіла, сіла беднага загнанага народу беларускага, — пачынае выказваць сваю сьведамасьць у патрэбе самаасьветы; паволі і вёска імкнецца скінуць з сябе ярмо цемры; інстынкты і парывы да самаасьветы дасягаюць сёньня такіх куткоў, дзе некалькі гадоў назад усё было пад гіпнозам „абломаўшчыны“...

Так да працы браты! Бярэце прыклад з гэтай вёсачкі; ад кожнага патрошку і наша асьвета дасягне сваей мэты, а тагды наша нуднае жыцьцё будзе меншым.

Чэсьць Вам Паланкаўцы!

„Ланцэт“.

І ці-ж гэта ня мукі.

(В. Даўкі, Косаўшчына).

У мінулым 1926 годзе ў кастрычніку наша вёска дастала ад Галоўнае Управы Таварыства Беларускае Школы дэкляроцыі на беларускія школы. Дэкляроцыі падпісалі бацькі і маткі, якія маюць дзяцей у школьным веку. Усё было зроблена згодна з інструкцыямі. У апошнія дні кастрычніка панясьлі дэклярацыі да пана войта на пасьведчаньне іх. Войт у прысутнасьці бацькоў і матак ад заверкі дэклярацыяў адмовіўся на падставе таго, што ня мае на гэта дазволу ад старасты. Калі-ж бацькі ў пачатку сьнежня ізноў пачалі дамагацца пасьведчаньня дэклярацыяў, тады пан войт пачаў вымагаць ад бацькоў мэтрыкі аб нараджэньні дзіцяці. Перамаглі і гэтую перашкоду. Бацюшка даў агульную выпіску з мэтрычнае кнігі на ўсіх дзяцей з усімі патрэбнымі данымі. З гэтаю выпіскаю і дэклярацыямі ізноў папляліся да пана войта і толькі ў канцы сьнежня дабіліся таго, што дэклярацыі былі пасьведчаны. Паўнамоцнік наш Васіль Пянько панёс іх да пана Інспэктара, але пана Інспэктара, як сказала служанка, ня было, кудысь выехаў. Так і засталіся нашы дэклярацыі да гэтага часу. Адаслалі мы іх да Галоўнае Управы, а самі чакаем беларускае школы і ня ведаем, калі дачакаемся. Але ўсё-ж такі мы ня трацім надзеі, што ў нас будзе наша родная беларуская школа.

Янка П.

Бяда на бядзе едзе і бядою паганяе.

(В. Азіраўцы, Браслаўшчына).

Дзякуючы малазямельлю ды недароду і агулам хранічнаму безработтцю, сялянства наша амаль-што не дашчэнту згалела. Але гэтага яшчэ мала. Есьць і яшчэ прычыны, якія памагаюць руйнаваць і так зруйнаваныя жабрацкія гаспадаркі сярмяжнікаў. Гэтымі прычынамі, паміж іншых бедаў зьяўляюцца ваўкі, якіх у апошні час столькі напладзілася, што няма ніякае магчымасьці пушчаць скаціну на пашу, а навет і ў хлявох трымаць. Што гэта так, няхай сьведчыць наступнае:

У ноч з 22 на 23 верасьня с. г. у вёсцы Азіраўцы, на начлезе, ваўкі зарэзалі каня, на шкоду беднай удавы Казімеры Гясюль.

У тую ж ноч, у вёсцы Жвірблі, таксама на начлезе, ваўкі пакалечылі каня.

Трохі раней, у вёсцы Розэта ваўкі падкапаліся ў хлеў і, залезшы туды, задушылі пяць авечак.

У вёсцы Заборнэ-Гумны таксама, улезшы ў хлеў, ваўкі зьелі адну авечку.

Калі-ж селянін вёскі Азіраўцы, Антон Сіротка, зьвярнуўся да паліцыі ў Браслаўлі з просьбай, каб яму, як наглядчыку за коньмі, далі стрэльбу пужаць ваўкоў, дык яму адказалі, што стрэльбы не дадуць, бо... ён можа застрэліць замест ваўка—паліцыянта.

Дык, відаць, трэба спадзявацца, што хутка ваўкі пачнуць выцягваць з хатаў і людзей.

Ф. В.

Пара працерці вочы.

(В. Селеўцы, Маладэчанскі павет).

Мы, сяляне вёскі Селеўцы, у 1926 годзе злажылі дэклярацыі на беларускую ўрадовую школу. У траўні месяцы с. г. да нас прыйшоў якісь урадовец і праз солтыса Антося Карзея сабраў сялян, што складалі дэклярацыі. Калі ўсе сабраліся, ўрадовец пачаў тлумачыць, што прыехаў сцьвярдзіць дэклярацыі і даваў для подпісу нейкія незразумелыя для нас паперы. Сяляне, як адзін, адмовіліся падпісаць іх. Тады на сцэну выйшаў пан солтыс. Ен пачаў пачаў прызываць іх, скрыгочучы зубамі, хамамі, пагражаць і гаварыць, што ўсё-роўна беларускае школы нам не дадуць. Гэты солтыс Антось Карзей ужо чацьвёрты год займае гэтую пасаду. Ня гледзячы на перавыбары, што аж два разы адбываліся, і на тое, што ў часе іх ён не атрымаў ніводнага голасу, усё-ж такі аставаўся на становішчы солтыса, бо выбіраных імі солтысаў, пан стараста не зацьвярджаў, быццам таму, што былі ў Грамадзе. Але вось, у астатнія часы зьявіўся новы пан, гэта Марцін Казёл, які 1 верасьня да кожнага дэкляранта прынасіў якіясь паперкі і, як солтыс, вядома самазваны, загадваў, каб дзяцей пасылалі ў польскую школу у вёску Цравьчэкава, страшачы тым, што хто не пашле, то будзе кепска і што будзе вялікі штраф. Сяляне адказалі гэтаму падлізьніку панскаму, што яшчэ ў 1926 годзе злажылі дэклярацыі на беларускую школу, якое і будуць чакаць. Ганьба вам, Антось і Марцін, што вы сваімі адносінамі да сялянства, з якога паходзіце, сярод якога радзіліся і пражываеце, шкодзіце сялянскай справе. Пара ўжо сьцерці тое бяльмо, якое зацягнула вам вочы, паглядзець кругом сябе і разам з іншымі сялянамі ісьці плячо ў плячо, у змаганьні за сваю родную школу, за належныя нам па Канстытуцыі правы.

Змагар за культуру.

Да ведама усіх дэклярантау, склаушых у 1926 г. дэклярацыі на урадовыя беларускія школы.

Як толькі будзе пададзена афіцыяльнае паведамленьне школьнага Куратара (ў гміне) аб адмове адчыніць урадовую беларускую школу, дэкляранты, якія складалі ў 1926 г. дэклярацыі на адчыненьне ўрадовай беларускай школы, мусяць зараз жа, не пазьней як ў працягу 14 дзён ад дня паведамленьня, злажыць жалабу Міністру Асьветы ў Варшаву, папольску, паводле прыкладзенай формы, а ў Галоўную Управу пераслаць копію гэтае жалабы. Жалаба да Міністра мусіць быць падпісана дэклярантамі. Подпісь сцьвярджаць ня трэба.

Do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Obywatele wsi . . . . gminy . . . . powiatu . . . .

ZAŻALENIE.

Korzystając z prawa, przysługującego nam na podstawie § 12 Rozporządzenia wykonawczego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7.I-1925 r. do Ustawy Językowej Szkolnej z dnia 31.VII-1924 r. niniejszym zanosimy Panu Ministrowi zażalenie co do decyzji p. Kuratora Okręgu Szkolnego . . . . od dnia . . . . Nr . . . . w sprawie języka nauczania we wsi . . . . gminy . . . . pow. . . . . Według ogłoszenia, po badaniu p. Inspektora Szkolnego powiatu . . . . . . złożonych w swoim czasie deklaracji szkolnych na . . . . dzieci, uznano za ważne deklaracji na . . . . dzieci, resztę unieważniono, jakoby z tego powodu (указаць, на які лік дзяцей Куратар уняважніў дэклярацый і прычыны ўняважненьня). Unieważnienie to liczymy za nieprawne (указаць прычыны, дзеля якіх лічыце ўневажненьне незаконным).

Na podstawie powyższego prosimy Pana Ministra otworzyć szkołę rządową w bieżącym roku szkolnym we wsi . . . . gminy . . . . powiatu . . . . z językiem wykładowym ojczystym — białoruskim.

Dnia.................................... 1927 r. (Подпісы).

З Таварыства Беларускае Школы.

Арганізацыя Слонімскай Акружн. Управы.

Галоўная Управа Т-ва паслала паперу да Слонімскага старасты па дазвол на зьезд сяброў Т-ва Бел. Школы Слонімскага павету, на 16 кастрычніка 1927 г. у г. Слоніме ў кіно „Модэрн“ Сенкевіча, у 11 гадз. дня, з наступным парадкам дня:

1) Інфармацыі аб працы Т-ва Беларуск. Школы.

2) Выбары Слонімскай Акружнай Управы.

3) Арганізацыя бібліатэк і Народных Дамоў.

4) Бягучыя справы.

Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы.

Арганізацыя Беластоцкай Акружн. Управы.

Галоўная Управа паслала паперу да Беластоцкага старасты па дазвол на зьезд сяброў Т-ва Бел. Школы Беластоцкага павету на 23 кастрычніка 1927 г. у Беластоку ў доме № 3 пры вуліцы Сьвятога Роха.

Парадак дня:

1) Справаздача аб працы Галоўнай Управы Т-ва.

2) Выбары Акружнае Управы на Беластоцкі павет.

3) Арганізацыя Народнага Дому і бібліатэкі-чытальні

4) Сяброўскія складкі.

Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы.

Зьезд Акружнае Управы Таварыства Беларускае Школы.

Вялейская Акружная Управа даводзіць да ведама ўсіх сяброў Т-ва Беларуск. Школы, што на аснове дазволу Віленскага Ваяводы ад 6.IX. 1927 г. за № 4713, на Пакрозы 14 кастрычніка с. г. адбудзецца ў Вялейцы Павятовы Зьезд. Прысутнасьць дэлегатаў абавязкова пажадана большага ліку сяброў Т-ва.

Парадак дзенны наступны:

1. Справаздача Акружнай Управы.
2. Даклады з местаў.
3. Плян будучай працы.
4. Бягучыя справы.

Кожная Управа Гуртка няхай падрыхтуецца да справаздачы, якая больш-менш павінна быць наступнай:

I. Калі стварыўся гурток і ці залегалізаваны ён.

II. Колькі сяброў у гуртку.

III. Ці ёсьць Нар. Дом і бібліатэка-чытальня.

IV. Колькі кніжак у бібліатэцы і якія.

V. Якія выпісываеце газэты і журналы.

VI. Ці складалі дэклярацыі на беларускую школу ў вашай вёсцы і суседняй і на колькі дзяцей.

VII. Калі складалі, дык ці адчынена беларуская школа, а калі не, дык чаму не адчынена.

VIII. Ці маніцца сялянства складаць дэклярацыі на беларускую школу ў гэтым годзе.

IX. Якія вучыцялі вучаць вашых дзетак, адкуль яны: тутэйшыя ці з Польшчы і іх адносіны да беларускай школы, дзяцей і сялянства.

X. Як паступалі сяброўскія складкі і сколькі адаслана ў Акружную Управу і сколькі ёсьць у гуртку.

XI. Якія недастачы ў працы Акружнай Управы.

XII. Якія недастачы ў працы гуртка.

XIII. Што па-вашаму трэба зрабіць, каб праца ішла ў будучыні лепей.

XIV. Сколькі пастаўлена спэктакляў, вечарын, рэфэратаў.

XV. Ці ёсьць у Вас сябры, якія маглі-бы працаваць у гуртку, але ня хочуць.

Вось па гэтаму пляну няхай кожная Управа гуртка зложыць сабе справаздачу, адказваючы на ўсе гэтыя запытаньні.

Прыехаўшыя сябры павінны зьявіцца ў Народны Дом Т-ва на вул. Д.-Бернацкага № 2 (проці сада), дзе зарэгістрыруецца і атрымае картачку на ўваход на зьезд. Народны дом будзе адчынены ад 8 гадзіны раніцы.

Пачатак зьезду а 12 гадзіне раніцы.

Вечарам адбудзецца спэктакль-вечарына.

Вялейская Акружная Управа.

Падзяка Сьвіслачанам.

На заклік Управы Гуртка Т-ва Белар. Школы ў м. Сьвіслачы аб матар'яльнай дапамозе з мэтаю залажэньня бібліатэкі-чытальні пры гуртку адклікнуліся наступныя грамадзяне:

1) Карпач, які ахвяраваў грашмі 6 зл. і кніжак 5 шт. 2) Валынчык Леон, ахвяраваў кніжкамі 32 шт. 3) Валынчык Кастусь, ахвяраваў кніжкамі 4 шт. 4) Валынчык Аляксандар, ахвяраваў кніжкамі 23 шт. 5) Карнацэвіч Янка, ахвяраваў кніжкамі 3 шт. 6) Сябры гуртка Т-ва ў м. Сьвіслачы, злажыўшыя кніжкамі і грашыма па 5 зл. ад кожнага. 7) Акалічныя сяляне злажыўшыя кніжкамі і грашыма на суму 53 зл.

Усім вышэйпамянёным грмадзянам усім тым, якія сваей працай прычыніліся да зьдзейсьненьня адчыненьня бібліатэкі-чытальні, Управа Гуртка Т-ва Белар. Школы ў Сьвіслачы складае шчырае беларускае дзякуй.

Управа Т-ва Бел. Школы
Гурт. м Сьвіслачы.

Да гуртка Т-ва Бел. Школы ў в. Буле, Косаўскай гміны і павету.

Галоўная Управа зварочваецца з заклікам да ўсіх сяброў Булаўскага гуртка Т-ва Белар. Школы наладзіць дружную і спакойную культурна-асьветную працу, спыніўшы ўсе непаразуменьні, якія мелі мейсца ў апошні час. Памятайце, грамадзяне, што ў нас шмат ёсьць перашкодаў вонкавага характару для працы, а дзеля гэтага нам самім перадусім патрэбна дысцыпліна і дружная праца, якая ідзе па ўсей Заходняй Беларусі.

Галоўная Управа
Т-ва Белар. Школы.

Памажэце школьнікам!

Матарыяльны стан нашых гімназіяў (Віленскае, Радашкаўскае, Клецкае і Наваградзкае) заўсёды быў вельмі цяжкі. Утрымліваліся яны ахвярнасьцяй нашага вучыцельства, соймавага прадстаўніцтва і наагул усяго беларускага грамадзянства. Штогоднае павялічэньне ліку вучняў, якія набіраюцца пераважна з вясковае беднаты, выклікала патрэбу новых сродкаў на іх утрыманьне. Узрост-жа дарагоўлі ставіў і ў сучасны мамэнт ставіць гімназіі—з за нястачы матарыяльных сродкаў—перад небясьпекай выдаленьня часткі вучняў са школы або зачыненьня існуючых пры гімназіях інтэрнатаў. Такое становішча прымушае Галоўную Управу Т-ва Бел. Школы зьвярнуцца да ўсяго беларускага грамадзянства з заклікам падтрымаць сваімі ахвярамі родныя гімназіі, гэтыя адзіныя ў нас вогнішчы культуры. Новы школьны год, не гледзячы на ўсе перашкоды з боку ўлады адносна да пэдагагічнага пэрсаналу, пачаўся ўсюды нармальнай, напружанай працай, пры перапоўненых клясах, амаль не выключна з вясковай моладзі. Не дайце спыніцца гэтай працы!

Помач пажадана арганізаваная. Ахвяры зьбірайце ў гуртках, павятовых аддзелах, акружных Управах Т-ва Бел. Школы. Ладзьце вечарыны, спэктаклі, засновывайце стыпэндыі пры Акружных Управах на карысьць незаможных вучняў. Зьбірайце збожжам, грашыма.

Усе ахвяры накіроўвайце на імя Галоўнае Управы Т-ва Бел. Школы (Вільня, вул. Сьв. Анны № 2).

Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы.

Рэдактар-Выдавец: Т. Ліхач. Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.